

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 10 Mart 2025
Sayı: 1097

10/2516

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye'de tarımsal üretimde stratejik bir ürün olan, yaygın ismiyle Urfa fıstığı, Antep fıstığı ve Siirt fıstığı olarak bilinen yeşil fıstık ürününün üretim, pazarlama, hukuki düzenlemeler, sanayiye entegrasyonu ve istihdam olanakları açısından mevcut durumu ile gelecekte daha sürdürülebilir ve katma değerli hale getirilmesine yönelik çalışmaların tespiti amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. (07.03.2025)

~~Özgür ÇELİK~~
~~Çanakkale MV.~~

Av. Mahmut TANAL
Şanlıurfa Milletvekili

Deniz Demir -
Ankara MV.
Dilber Demir

İsmail Özale Seyit Torun
Ankara MV. Ordu MV.
Umut

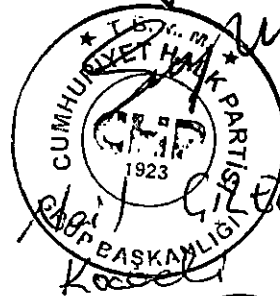
Sema Dincer
Ankara Milletvekili Gökhan Zeybek
İstanbul MV.

A. Vehbi BAKIRLIOĞLU
Maraş MV.
M. Zeynep

Engin ALTAY
İstanbul MV.
Zeynep

Veli Ağbaba
Malatya MV.

Eylem Ertuğrul ERTUĞRUL
Zonguldak

Kasım

GEREKÇE:

Yaygın ismiyle Urfa fıstığı, Antep fıstığı ve Siirt fıstığı olarak bilinen sert kabuklu yeşil fıstık ürünü, Türkiye'nin tarımsal ekonomisinde büyük bir yere sahip olup, özellikle Şanlıurfa, Gaziantep, Siirt, Adıyaman, Kahramanmaraş, Mardin ve Diyarbakır gibi illerde yaygın olarak üretilmektedir. 2024 yılı verilerine göre Türkiye'de toplam 383 bin ton Antep fıstığı üretilmiş, bu üretimde Şanlıurfa, 180 bin ton ile ilk sıraya yerleşmiştir.

Ancak fıstık üreticileri hem tarımsal hem de ekonomik açıdan ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Mevcut tarım politikalarının yetersizliği, hukuki düzenlemelerdeki eksiklikler, üreticilerin düşük fiyatlara mahkum edilmesi ve sanayiye entegrasyonun sağlanamaması nedeniyle Türkiye'nin yeşil fıstık ürününde uluslararası rekabet gücü zayıflamaktadır.

Türkiye'nin tarımsal ekonomisine ve ihracatına büyük katkı sağlayan fıstık sektörünün güçlendirilmesi için mevcut sorunların detaylı bir şekilde araştırılması, üretimden pazarlamaya kadar her aşamanın incelenmesi ve hukuki düzenlemelerin iyileştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması gerekmektedir.

İlgili komisyonda, Urfa fıstığı, Antep fıstığı ve Siirt fıstığı olarak bilinen yeşil fıstık ürününün üretiminde karşılaşılan hastalıklar ve zararlılar ile mücadele yöntemlerinin yetersizliği, kuraklık ve iklim değişikliği etkileri nedeniyle düşen rekoltenin önlenmesi için alınması gereken tedbirler, daha verimli ve dayanıklı fıstık türlerinin geliştirilmesi için araştırma ve geliştirme (AR-GE) çalışmalarının eksikliği, fıstık üretiminde modern tarım tekniklerinin yaygınlaştırılması için çiftçilere yönelik bilinçlendirme ve eğitim faaliyetlerinin artırılması, fıstık üretiminde kullanılan gübre, ilaç ve su kaynaklarının etkin kullanımına yönelik teşvik ve desteklerin sağlanması gibi konular ele alınmalıdır.

Ayrıca Anayasa'nın "Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması" başlıklı 45. maddesi gereği devletin çiftçiye koruma yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediği, Tarım Kanunu kapsamında fıstık üreticilerine özel bir teşvik mekanizmasının oluşturulup oluşturulmadığı, Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) tarafından fıstık alım garantisi verilerek fiyat istikrarının sağlanıp sağlanamayacağı, sert kabuklu yeşil fıstık ürününde taban fiyat uygulamasının hayata geçirilmesi için hukuki düzenlemelerin gerekliliği, fıstık fiyatlarını belirleyen piyasaların adil çalışıp çalışmadığının araştırılması ve çiftçilerin mağduriyetinin önlenmesi için yasal düzenlemelerin yapılması, lisanslı depoculuk sisteminin yaygınlaştırılması ve devlet destekli soğuk hava depolarının kurulması gerekliliği hususları da masaya yatırılmalıdır.

Fıstık üreticilerinin araçlara mahkum olmasını önleyecek alternatif pazarlama yöntemlerinin araştırılması, çiftçilerin yüksek girdi maliyetleri nedeniyle üretim yaparken karşılaştıkları finansal sorunlar ve çözüm önerileri, sigorta sistemlerinin güçlendirilmesi ve üreticinin doğal afetlere karşı korunması için yeni tarım sigortası düzenlemelerinin hayata geçirilmesi, çiftçilerin krediye erişim olanaklarının artırılması ve faizsiz tarım kredisi sistemlerinin incelenmesi de elzemdir.

Türkiye'nin fıstık üretiminde dünya pazarındaki yeri ve rekabet gücünün artırılması için atılması gereken adımlar bulunmaktadır. Şanlıurfa'dan doğrudan ihracat yapılarak üreticilerin uluslararası pazarlara açılması için gerekli altyapının oluşturulması, fıstığın uluslararası pazarda daha iyi tanıtılması için devlet destekli markalaşma stratejileri, yeşil fıstık ürünlerinin (fıstık ezmesi, fıstık yağı, çikolata üretimi vb.) sanayileşme sürecinin hızlandırılması gerekmektedir.

Yine fıstık üretiminin tarımsal istihdama katkısının araştırılması ve kırsal nüfusun ekonomik refahının artırılması fıstık işleme, paketlenme ve sanayisine yönelik mesleki eğitim programlarının oluşturulması, üniversitelerde fıstık tarımı, işleme teknolojileri ve pazarlaması üzerine bölümlerin açılması, Şanlıurfa'da bir "Urfa Fıstığı Araştırma Enstitüsü" kurulması için bilimsel çalışmaların başlatılması konusunda adım atılmalıdır.

Türkiye'nin Urfa fıstığı, Antep fıstığı ve Siirt fıstığı olarak bilinen yeşil fıstık ürünü üretiminde, dünya çapında söz sahibi olabilmesi için tarımsal, hukuki, ekonomik ve sanayiye entegrasyon açısından kapsamlı bir politika oluşturulması gerekmektedir. Ancak mevcut tarım politikalarının yetersizliği, çiftçilerin korunmaması, hukuki altyapının eksikliği ve sanayileşmenin sağlanamaması nedeniyle fıstık sektörü büyük ölçüde araçların kontrolünde kalmaktadır.

Bu bağlamda, TBMM bünyesinde bir araştırma komisyonu kurulması, fıstık üreticilerinin sorunlarının tespit edilmesi, üreticiyi koruyacak hukuki ve ekonomik düzenlemelerin hayata geçirilmesi, sanayileşme ve pazarlama süreçlerinin güçlendirilmesi, ihracat potansiyelinin artırılması ve üreticilerin doğrudan uluslararası pazarlara ulaşması için gerekli adımların atılması, Şanlıurfa'da bir Urfa Fıstığı Araştırma Enstitüsü'nün kurulması için gerekli sürecin başlatılması açısından zorunludur.

